

Vandring på Vallsjö gamla kyrkogård den 4 augusti 2012

Välkomna till årets kyrkogårdsvandring – för tredje året i följd. Vi började för två år sedan med en vandring på kyrkogården vid Vallsjö nya kyrka. Förra året var vi på kyrkogården i N. Ljunga och nu är alltså turen kommen hit.

Men först några ord om kyrkan och dess öden.

Kanske det har funnits en kyrka före denna. Men hur som helst tror man sig veta att denna kyrka är byggd någon gång mellan åren 1150 och 1175. Den är en av de minsta Njudungskyrkorna och typiskt för dessa är att det inte finns någon sockel utan murarna står direkt på marken.

Från början fanns inget torn men ett sådant kom relativt snart med klockklang som ljud över sjön.

1568 passerade en dansk här förbi och passade på att förstöra kyrkan och dessutom bränna ner fem gårdar här i närheten. Det dröjde nästan 20 år innan kyrkan var återställd men då utan torn. Det ersattes av en klockstapel.

Så kommer vi fram till 1800-talet. Folkmängden ökade och kyrkan räckte inte till och 1852 beslutade sockenstämman att bygga nytt.

Platsen var given – där ute – mellan den gamla och nya vägen, på en liten höjd, skulle den ligga. På laga skifteskartan från 1864 finns platsen inritad och benämnd Nya kyrkoträdan. Men bönderna var fattiga och man begärde uppskov med igångsättandet. Och så kom järnvägen till Sävsjö – samhället som hamnade i skarven mellan två socknar; N.Ljunga och Vallsjö. Platsen för en kyrka långt bort i en socknens östra kant blev med ens fel. När sedan ägaren till Eksjöhovgård skänkte marken till en ny kyrka var saken klar.

Det blev ingen ny kyrka här.

Istället började förfallet. Det gjordes hjälpliga underhållsarbeten under åren för att inte kyrkan skulle bli en ruin och 1932 uppfördes den nuvarande klockstapeln. Tack vare bl.a. ett uttalande av en sakkunnig arkitekt att kyrkan var en pärla i Njudung bildades 1948 Vallsjö gamla kyrkas vänner med prosten Harald Blomstrand, Vera Kristoffersson här på Vallsjö gård och fabrikören Gunnar Engdahl som drivkrafter. Pengar samlades in och kyrkan restaurerades ordentligt och 1951 återinvigdes den av biskop Elis Malmeström.

Åtskilliga har här fått sin sista vila och idag ska Inger och jag berätta om några av de tusentals människor, som säkert finns begravda här sedan kyrkogården en gång kom till.

Inne i kyrkan finns en diger pärm, som man kan ta del av. Den innehåller många intressanta uppgifter om både kyrkan och människor med anknytning till Vallsjö socken.

Bertil Zettergren

En levande kyrkogård där man dricker kyrkkaffe på kyrkbacken. Tillåtet att sitta en stund och njuta av tystnaden kanske äta sin äggsmörgås efter en cykeltur. Många med mig hyser en slags klockarkärlek till denna kyrkogård. En plats som ger ro i själen, både i med- och motgång. Hit tar jag inte med vem som helst. Bara den med det rätta kynnet. Observera altartavlan i kyrkan. Den är ett fönster där man följer årstiderna.

Börja med en granne till kyrkan.

Smedmästare Sven Johan Svanberg, familjegrav. 1837 - 1920.

Älskade i livet Saknade i döden

Svanberg bodde på Katrinehäll, torp under Vallsjö Storegård, mellan åren 1874 och 1919. Smedja på andra sidan vägen.

Det smidda järnräcket runt graven. Är det smeden själv som var förutseende? Eller sonen smeden och hovslagaren som vill hylla sin far? Eller grannen i Nävelsjö, spiksmeden? Paul Björk tar ner oss på jorden och bekräftar att det är gjort av en riktig smed men han var från Landsbro. (Ulla och Paul Björk har varit mycket hjälpsamma).

Men kanske smidde smedmästaren en kätting ämnad att finnas på häradshövdingens grav?

Sven Johan torparson från Näsby socken född 1837. Håralandet.

Han gifter sig 31/12 1862 med Matilda Gustava Johannesdotter från Sandsjö. Varför så många giftermål på nyårsafton när det är kallt och besvärligt? Var det så att prästen samlade ihop alla lösa lappar med de vigslar han haft under året och gjorde bokslut under nyårsnatten?

Flyttar runt är bl.a. gårdssmed i Prinsfors. Barn föds undan för undan. Ett barn dör vid ett års ålder. När man kommer till Katrinehäll här vid Vallsjöns södra ände 1874 finns det 3 barn, som snart blir 4. Sofia, Gustav Adolf och Carl Johan med sina kungliga namn får en liten syster Josefine.

Svanberg smidde och skodde hästar. Berättade vådliga historier som fick citat "nackaskinnet" att knottra sig på småluarna. Bl.a. om sin kamp mot storgäddan i Vallsjön. Fäste fiskelinan i smedjeväggen. Rodde ut med agn och eka. Gäddan nappade men drog samtidigt med sig timmerhuset så Svanberg fick kapa linan innan hela smedjan hamnade på sjöbotten.

Barnen växer upp och flyttar hemifrån. Sofia till Jönköping, Gustav Adolf blir hovslagare/ smed och är som det står i kyrkboken "i äktenskap förenad" med Kristina Wilhelmina i Knävelsby. Drar till Lannaskede. Carl Johan blir skomakare i Falköping, staden utan vatten, flyttar hem valborgsmässoafton 1900 för några år. Kanske för att han saknade Vallsjöns blå vatten.

1916 en kall februaridag blir den då 79 årige smeden änkeman. Matilda får en gravplats i skydd av kyrkan.

I september 1919 dör Sven Johan och blir begravd här, när träden står i flammande höstfärger.

Ingen gravrättsinnehavare.

Inger Högberg

Släkten Gyllenkrok

Här har vi graven där i särklass flest människor är begravda.

Mellan åren 1886 och 1975 har nio personer fått sin sista viloplats här.

Det började med Knut Axel Johan Gyllenkrok.

Han tillhörde den adliga ätten Gyllenkrok , som introducerades 1675 på Riddarhuset och som härstammar från en småländsk prästsläkt med namnet Krok.

Han föddes på herrgården Regnaholm i Finspångs kommun 1807 och var äldste sonen till majoren och riddaren Johan Göran Gyllenkrok och hans maka friherrinnan Hedvig Sophia Leijonhufvud.

Det var förresten på Regnaholm som fadern, Johan Göran, skapade Gyllenkroks astrakanäpple. Stamträdet står fortfarande i herrgårdens trädgård. Sorten anses som den främsta bland astrakaner och har fått bli Östergötlands eget landskapsäpple.

Knut Gyllenkrok gick i skola i Linköping och därefter på universitetet i Uppsala där han avlade hovrättsexamen 1828, 21 år gammal. Samma år antogs han som auskultant vid Göta hovrätt i Jönköping. 1851 utnämndes han till häradshövding över Västra häradets domsaga med Komstad som tingsplats. Han var en omtyckt domare och som något av ett valspråk lär han ha sagt att ”en god och beskedlig domare är bättre än god lag”.

År 1854 köpte Gyllenkrok tre av de fyra Uppåkragsgårdarna och slog sig ner där i den nybyggda huvudbyggnaden, Södergården, med sin familj. De hade dessförinnan bott i Jönköping.

År 1869 utnämndes han till Riddare av Nordstjärneorden. Ordens devis är Nescit Occasum på latin och betyder på svenska "den vet inte av någon nedgång" vilket syftar på polstjärnan (nordstjärnan) som är fixerad på himlavalvet.

I det spirande samhället Sävsjö kom han, precis som Fagerberg, att spela en central roll.

1872 medverkade han till att Östergötlands Enskilda Bank fick ett lokalkontor i Sävsjö.

1874 var han en av grundarna av Sävsjö sparbank och samma år bildades i Sävsjö ett bolag med ändamål att bedriva sanatorieverksamhet. Här fanns Gyllenkrok med bland initiativtagarna.

Han var också ledamot i skol- och kyrkorådet inom Vallsjö församling där han engagerade sig med full kraft. Och han satt i kommunalstämman i Vallsjö socken. Där hittar vi hans sista protokoll som ordförande den 21 december 1885. 11 dagar senare dog han i lunginflammation.

Med sin bortgång på nyårsdagen 1886 sattes därmed punkt för en mångårig gärning i filantropisk anda och i hans psalmbok finns med dubbla veck markerat den psalm som han kom att beteckna som sin älsklingspsalm:

Stilla jag på dig vill akta,

O, min Jesu, all min tid;

I din sannings ljus betrakta,

Vad som hör till min frid.

Och uti din kärleks värma

Till din salighet mig närma.

Gyllenkrok gifte sig 1842 med sin farfars sysslings sondotter, friherrinnan Charlotta Magdalena (kallad Malin) Hon var också en Gyllenkrok men av den friherrliga ätten som utgrenat sig ur den adliga ätten Gyllenkrok. Född 1817 i Blädinge i Kronobergs län. Hon blev känd som ”friherrinnan Malin” på Uppåkra där hon framlevde många lyckliga år.

De fick fem barn. Tre döttrar, Hedda, Ewa och Malin och två söner, Fredrik och Bror. Den yngsta dottern Malin föddes på Uppåkra 1856. De övriga i Jönköping.

Efter makens död flyttade friherrinnan och äldsta dottern Hedda till Växjö.

Sedan häradshövdingen gått bort dröjde det bara fyra år till nästa dödsfall. Det var Malin Gyllenkrok som var sonen Fredrik Gyllenkroks ena dotter som vid tolv års ålder avled i augusti 1890. Psalmen 434 den fjärde versen, som står angiven på stenen hittar vi i 1819 års psalmbok, den s.k. Wallinska psalmboken.

Men om det stilla dödens bud

I denna natt jag hör,

Det är min tröst, att din, o Gud,

Jag lever och jag dör.

Hennes far, överjägmästaren, som då var ägare till Uppåkra, sålde gårdarna året därpå och flyttade med familjen till Barkeryds församling. Den Gyllenkrokska eran på Uppåkra var slut efter 37 år.

Efter en kort sjukdomstid dog så friherrinnan Malin Gyllenkrok den 30 oktober 1897 i Växjö och gravsättningen skedde här i början av november. I hennes dödsruna i tidningen står bland annat: ”Saliga äro de fridsamma, ty de skola kallas Guds barn” och enligt den avlidnas bestämda önskan undanbads alla kransar och blommor i samband med begravningen. Att hon haft med sig en stor gästfrihet och en varm människokärlek från sin egen uppväxt framgår också och minnet av ”friherrinnan Malin” på Uppåkra kom att leva kvar länge i Vallsjö församling.

Olga Fornander, maka till Fredrik Gyllenkrok och dotter till kapten Olivier Fornander och hans hustru Emilia Gustava Emerentia Lilliecreutz föddes 1847 i Gränna. Hon gifte sig på Uppåkra 1874.

De fick också fem barn. Döttrarna Eva, Malin och Elsa samt sönerna Carl och Axel.

Olga Gyllenkrok dog den 29 juli 1910 i Jönköping, 63 år gammal. Begravningen skildras utförligt i en tidningsartikel så här: ”En särdeles högtidlig begravningsakt försiggick den 2 augusti på eftermiddagen å Vallsjö gamla kyrkogård då stoftet efter överjägmästarinnan Olga Gyllenkrok vigdes till griftero i därvarande Gyllenkrokska familjegraven. Då den av 10 ekipager bestående processionen, med likvagnen i täten, vilken drogs av två svarta, med vita flor behängda hästar, anlant till den gamla tempelgården, bars den av kransar höljda kistan till graven av sex män, av vilka två varit tjänare hos överjägmästaren och hans fru, då herrskapet bodde på Uppåkra. Jordfästningen förrättades av kyrkoherde Elg från Näshult. Han höll ett högstämt gripande griftetal varefter sångare uppstämde sången ”Stilla skuggor”. Efter ytterligare tal inträffade till sist det inte minst både vackra och gripande då ett halvt tjug kvinnor, äldre och yngre av den avlidnas förra undersåtar från Uppåkratorpen defilerade förbi griften nedläggande var och en sin enkla bukett på kistan, som inneslöt stoftet av deras förra älskade husbondemoder. I Sävsjö flaggades på halv stång å flera ställen, där liktåget drog fram, likaså vid Östra folkskolan i Thorset. Här och var voro även granbuskar uppsatta och vägen kantad med ris. Efter den högtidliga akten intogs gemensam middag på Stora hotellet. Socknens fattiga hjon erhöilo middag och kaffe på bekostnad av gyllenkrokska familjen.”

Så har vi överjägmästaren själv, Fredrik Gyllenkrok, född 1849. Han flyttade redan som 10-åring till Växjö för studier vid läroverket. Utexaminerad jägmästare från Skogsinstitutet 1873 med högsta

avgångsbetyg. Han hade köpt de tre Uppåkragårdarna, Erlandsgården, Mellangården och Södergården av sin far häradshövdingen och ägde dem sedan mellan åren 1877 och 1891. Dessutom arrenderade han Uppåkra Norregård (som var mönsterskrivareboställe och i statens ägo) mellan åren 1877 och 1889.

Han var lärare i skogshushållning och fältmätning vid Johannesbergs lantbruksskola i Jönköping. Fick 1890 tjänst vid Jönköpings revir. År 1898 blev han överjägmästare. På Torrmyra kronopark stod en gång en jättetall, som i mitten av 1950-talet var mer än 350 år gammal. Den var känd som "Överjägmästare Gyllenkroks tall" och hade lagligt skydd som naturminnesmärke. Tyvärr har den nu fallit för åldersstrecket men fortfarande finns det folk som minns den. 1914 tog Gyllenkrok avsked från tjänsten och flyttade efter några år till Växjö där han bl.a. var ordförande i Kronobergs läns skogsvårdsstyrelse och ledamot av Kronobergs läns naturvetenskapliga råd där han vid ett samkväm 1916 karaktäriserades som "en rotfast järnek på en klippa".

Han avled stilla i Växjö den 28 april 1919 och i hans dödsannons står en diktvers av Johan Olof Wallin: Jordens oro viker, För den frid som varar, Graven allt förliker, Himlen allt förklarar.

Så går det ytterligare sju år (till 1926) och äldsta systemen till Fredrik Gyllenkrok, Hedda, hon som flyttat med mamman till Växjö, efter häradshövdingens bortgång, avlider i hjärnblödning. Hon har alltså bott kvar i Växjö, nu senast tillsammans med sin yngsta syster Malin, som varit änka sedan 1887 eller i 39 år.

År 1944 dör så Carl Gyllenkrok, född 1876 och en av Fredrik och Olga Gyllenkroks två söner. Han hade varit major vid Kalmar regemente och kallades bland vänner för Calle Kroken enligt Urban Conradi, yngste sonen till Conradis som ligger i graven här bredvid.

Ytterligare en av Fredrik och Olga Gyllenkroks barn ligger här, nämligen dottern Eva. Hon var släktens grand old lady och bosatt i Södertälje vid sin död.

Slutligen har majorens ogifta dotter Elsa, född 1902 och död 1975 också fått sitt sista vilorum här.

Bertil Zettergren

Adliga ätten Conradi

Knut Erland Georg Conradi föddes 1882 i Stockholm och dog 1961 i Linköping - 78 år gammal.

Släkten Conradi är adlig och härstammar från Danzig eller Gdansk i Polen.

Det var grosshandlaren och direktören i Ostindiska kompaniet, kommerserådet Georg Henric Conradi i Stockholm som 1769 adlades på Stockholms slott av Konung Adolf Fredrik. Ätten introducerades på Riddarhuset 1776 och fick nr 2020.

1919 blev Knut Conradi kapten vid Kungliga Kalmar Regemente i Eksjö (eftersom där lär ha varit snabbaste karriärvägen till kaptengraden) och 1932 fick han majors grad. Men redan 1927 lämnade han regementslivet och fick en tjänst som VD på Systembolaget i Skara. Anledningen till detta lappkast var att regementena I 12 i Jönköping och I 21 i Eksjö slogs ihop till Jönköping Kalmar regemente med beteckningen I 12 och med hemvist i Eksjö och Conradi placerades i den s.k. övergångsstaten. Efter några år i Skövde kom han till Systemet i Linköping där han sedan stannade till sin pensionering 1950.

Han var en stor föreningsmänniska som framgår med önskvärd tydlighet. Han hade medlemskap i många sammanslutningar. Det var Frimurarorden, Odd Fellows, SHT (som är ett slutet ordenssällskap som uttyds Salvo honoris titulo och översatt till "med hederstiteln bevarad". En skämtorden inspirerad av Bellmans "Bacchi Orden". Den har idag ca 3000 medlemmar. Han var också medlem av Par Bricole, ytterligare en orden inspirerad av Bellman. Namnet betyder "med studs" men tolkas bland medlemmarna som "av en slump". Han var dessutom Riddare av Svärdsorden och Riddare av Vasaorden.

År 1911 gifte han sig med Greta Cohrs född 1887 i Stockholm och död den sista januari 1978 i Linköping.

Hon utbildade sig i Stockholm och var sedan anställd vid folkbildningsförbundet.

De träffades då bådas föräldrar hade sommarhus intill varandra i Stockholmstrakten. Där uppstod tycke och vid ett tillfälle drog Knut in Greta under en gran och kysste henne. Hon frågade då "Är vi förlovade nu?". Allt enligt sonsonen Sebastian Conradi.

De fick fem barn. Erland, Cecilia, Georg, Agneta och Urban, som är den ende kvarvarande i livet och bosatt i Stockholm.

Greta Conradis far Edvard Cohrs var en känd kartograf, bosatt i Stockholm men född i Tyskland. Han utgav bl.a. Cohrs' atlas över Sverige 1890 och Cohrs' jordglob 1897 och dessutom en kartbok för folkskolan i flera upplagor.

När man öppnade Knuts arkiv efter hans död låg överst en önskan om att få begravas på Vallsjö gamla kyrkogård. Kanske för att Knut haft militärovningar i trakten en gång och blivit förtjust i platsen. Sonen Urban berättade i telefon att hans pappa kände starkt för Småland och när familjen bodde i Linköping, var de dessutom grannar med Carl Gyllenkrok, också kapten vid Kalmar Regemente.

Jordfästningen skedde i stillhet i Linköping och i annonsen står det att blommor undanbedes men att Skara Frimurarörening kan bringas i åtanke.

Knut Conradi önskade att endast få en krans av granris vid sin begravning.

Och i dödsannonsen står följande vers:

Ej mer med blicken skum och svag

Jag letar skall Guds anletsdrag

I världens dunkla spegel

Men Herrens klarhet ohöljd se

Bland dem som äro tecknade

Med Herren Guds insegel

Greta Conradi jordfästes i Krematoriekapellet i Linköping men begravdes alltså här intill sin make.

Dottern Cecilia var släktens sammanhållande länk och såg till att graven smyckades med blommor.

Bertil Zettergren

Aron Kristofersons familjegrav Vallsjö gård

Aron Kristoferson 1882-1961

Helfrid Kristoferson 1886-1958

Inga Hummel 1917-2010

Erik Hummel 1917-1993

Aina Björnberg 1914-2001

Jonas Björnberg 1944-2008

Vera Kristoferson Engdahl 1911-1962

En doldis på Vallsjö gård. Ingenjör och egen företagare inom värme och rörledningsbranschen.

Gården köptes på 30 talet för den fina luften som skulle vara välgörande för Helfrids svaga lungor.

Det börjar 1882 på Torpa gård i Moheda, där Aron föds. Son till arrendator Kristofer Eriksson, med många syskon. Tog studenten på Malmö tekniska elementarskola och studerade till civilingenjör inom värme och vatten, på Chalmers i Göteborg.

Konstruktör vid Barnängens och Gårda gjuteri. 1906

Från 1908-19 är han konsultativ ingenjör i värmetekniska branschen i Göteborg.

1911 gifter han sig med göteborgsflickan Helfrid.

De flyttar runt i Göteborg och får 3 döttrar.

1920 flyttar familjen till Malmö där Aron blir verkställande direktör för Skånska rörlednings AB Celsius och Lunds installationsaffär och så småningom även för AB Celsius i Göteborg. Företag i Karlskrona, Örebro och Linköping. Tillhörde styrelsen för Svenska rörledningsfirmors förening. Ledamot i Sveriges Arbetsgivareförening.

Storhetstid 30 -40 talet. Köpte gården och verksam i Malmö I början endast helger och somrar.

Livet på Vallsjögård 40-talet

En stor man inom sin verksamhet men ganska liten till växten, 170 cm lång, korpulent och rökte cigarr. Trivdes på Savoy i Malmö. (Uppgifterna hämtade från släktingar). Grannarna såg Aron, ”ingenjörn”, då han inspekterade sina ägor klädd i golfbyxor, tweedkavaj, slips, keps och spatserkäpp. Inget umgänge i grannskapet mer än Vallsjö Storegård (Rolf).

Helfrid från Johanneberg i Göteborg liten, vacker, tunn och med svaga lungor. Älskade att dansa. Aron ville att hon klädde sig vackert. Omgav sig med vackra saker och luktade så gott (barnbarnet Krister). En av de första att få penicillin på Eksjö garnisonssjukhus ordinerades grädde, äggula och porter.

Huset bestod av 600 kvm. Bostad fördelade på 16 rum. Matsal i i engelsk stil i entréväningen, hall med stenbord i mitten, bondkök, herrum. mittenvåningen sällskapsrum , paradsängkammare med jättestort badrum med grönt kakel och marmor. Företagets ansikte utåt och på vinden en sagovärd med leksaker, spel och pussel. Veranda mot sjön.

Formell middag lagad av Vera, därefter drog sig Aron tillbaka till herrummet med TV och en grogg.

Lanthushåll. Självförsörjande när det gällde kött, vilt, fågel(fasan), ägg,mjök, fisk och förstås kräftor. Stor trädgård med bär, frukt och grönsaker. Båthus med 2 båtar med köl.

Barnen hjälpte till men framförallt Vera.

Mjögman bistod när det gällde jakten. Stor, skrämmande men snäll.

Bilarna

Det fanns en Citroen Berliner 11 1947 års modell med fotstöd och synligt reservhjul. Fyrcylindrig med självbärande kaross. Gangstercittra.

Aron pendlade till Malmö med Studebaker årsmodell 1946 eller med tåg och blev hämtad vid stationen i en röd Alvis. Bosse Bildoktor har förmedlat data om detta åk. Engelsk bil som tillverkades mellan åren 1919 och 1967. Raritet. Tillverkades i endast 1000 ex. Bakelittratt, valnöt i instrumentbrädan. Dubbla SU förgasare och stel bakaxel.

Döttrarna

Inga f 1917 studerade till gymnastikdirektör, gifte sig med Erik Hummel elitgymnast och gymnastikdirektör som Aron placerade som chef för Celsius i Göteborg och Malmö.

Inga är mamma till Krister Wickman som växte upp hos mormor och morfar. Fräste runt på sin Lambretta. Gick på Solbacka internatläroverk.

Hummels dotter Lilian Alarik har gravrätten.

Aina f. 1914 gift med Elvi Björnberg jurist, tingstjänstgöring i Sävsjö, som fick ledande befattning i företaget. Bor först i Stockholm och arbetar som advokat . Kallas till Malmö 1942 då Aron 60 år gammal vill ha stöttning med företaget. Deras son Jonas f 1944 är begravd här men inte Elvi.

Vera f. 1911 känd. Tog studenten och började läsa juridik. Flyttar till Vallsjö gård 1936 som 25-åring. Skötte gården med hjälp av irländska settern Rick. Från 1952 står hon som ägare till gården. Tog hand om syskonbarn, hushållet och hade en mängd styrelseuppdrag och ledamot i nämnder. Minst 15 uppdrag. Lotta, bilkårist, rädda barnen, röda korset, kommunfullmäktige i Vallsjö kommun, kassör i fiskevårdsföreningen, den lokala högerorganisationen? Vallsjö gamla kyrkas vänner tillsammans med prosten Blomstrand och fabrikör Gunnar Engdahl.

Bilen måste ha rullat mellan Vallsjö och Sävsjö.

12 juni 1960 gifter hon sig med Gunnar Engdahl som ligger begravd på Vallsjö nya kyrkogård.

2 år senare avlider Vera på Eksjö lasarett i bröstcancer. 1962 12 juni. 51 år gammal.

Helfrid avlider 1958 , hon stod lik i ett rum som saknade kakelugn på gaveln mot kyrkan. Bars ner till kyrkan. Blomstrand jordfäste.

1961 dör Aron Kristoferson. Kremeras Avfärdsbön i hemmet med Per Wagndal

Slutet 1962. Vera säljer gården till arrendator Ivar Johansson i början av 1962 strax före sin död.

Företagen till Aina och Inga. Celsius köps upp av Calor 1960 och försvinner ut ur familjen.

Helfrid, den lilla väldoftande är borta. Aron har rökt sin sista cigarr. Möblerna har sålts på auktion. Hur gick det med stenbordet? De flotta bilarna har lämnat gårdsplanen.

Den Kristofersonska tiden på Vallsjö gård är slut.

Inger Högberg

Stina Jung i sin garnaffär vid torget. En vithårig dam med skära kinder bland tyger, garn och miniatyrtavlor. Som stigen ur en sagobok i denna prydliga miljö. Men hon visade sig ha en allt annat än sagolik uppväxt.

Graven

Erik Jung 1867-1868

Anders Gustaf Jung 1815-1874

Carl Brisman 1883-1887

Helena Jung 1905-1966

Stina Jung 1907-2003

Det börjar med Fredrika Hammargren. Född 1839 i Nottebäck. Kronobergs län. Gifter sig med Anders Gustaf Jung f. 1815 i Nynäshamn. Han är 24 år äldre. De kommer inflyttande från Skepperstad till Stora Torget 4, 1867. Startar första affären på Vallsjösidan. 1874 dör Anders Gustaf och kvar finns änkan Fredrika och de små barnen Anna, Fritz och Freja. AG är begravd här tillsammans med sonen Erik som bara levde 1 år.

Fredrika var driftig, drev affären vidare med hjälp av sin syster Mina. Drev Stadshotellet en tid och hade restaurangrörelse vid Lannaskede brunn. 1881 gifter Fredrika om sig med järnhandlare Frans Herman Brisman från Dimbo Skaraborgs län. Han 15 år yngre än hon. Han flyttar över sin järnhandel från hörnet Brädgårdsgatan/Kopparslagaregatan till Stora Torget 4.

Fredrika inredde tillsammans med Mina Hammargren garnaffär i bottenvåningen bredvid järnhandeln. Garnaffären togs sedan över av Freja dotter till Fredrika och AG. Bodde bakom affären som hon drev fram till 1938. Hon fick hjälp av brorsdöttrar som också bodde i huset. De flög ut en efter en och kvar blev Stina.

Fredrika och Frans Herman får en son Carl 1883. Han blir bara 4 år. Begravd här.

Frans Herman var aktiv i det kommunala arbetet. Vid ett sammanträde skulle ordförande väljas. Brismans parti förlorade. Brisman begärde ordet, steg fram och vände sig mot de församlade och sa ” Jag hade tänkt...”. Drabbades av slaganfall och föll död ner. Begravd på nya kyrkogården.

Fredrika är nu änka för andra gången 78 år gammal men kom att vara familjens överhuvud ytterligare några år innan hon begravs bredvid make nr 2. Nya kyrkogården.

Barnen. Freja sköter garnaffären, Anna sköter kassan på Banken Södra Sverige och så har vi då lillebror

Fritz. Står som reseexpeditör. Han gifter sig med Maria Karolina. Uppvuxen på Skämmingsfors utanför Hjo en stor gård där fadern var rättare. De flyttar till Malung, Brandstorp, Skämmingsfors, Stensfors, Göteborg. Åter till Vallsjö 1911. Fritz flyttar ensam till Amerika samma år men avlider i Göteborg 1936 på Vasa sjukhus. Hustrun försörjdes av fattigvården i Göteborg och avlider i TBC 1913.

Mellan åren 1894 och 1907, då makarna verkat gått skilda vägar, flyttar man runt och det föds 10 barn på 13 år! 5 pojkar alla med namnet Fritz. Har inte kunnat följa deras öden. Vet att Fritz Sigfrid hamnade på Eriksbergs varv i Göteborg, klädde sig i Kubb och kostym. Gift med Hildur som diskade flaskor på Prippens. Fritz Lage blev sjökaptan och tillhörde Jönköpings sjömanskår.

De 5 flickorna. Maja jobbade på bank i Borgholm. Uppfostrades av den stränga, korsetterade fastern Anna.

Helena jobbade på posten i Ryd. Återvände till Sävsjö. Begravd här.

Greta vacker och gift Stone i Karlshamn. Harry Stone sjökaptan som gick i land och blev hamndirektör. Foto! Harry med i Frukostklubben. Ateist vars aska spreds över vattnet vid Karlshamn. Greta begravd på nya kyrkogården. Lage Stone gravrätt

Stina född i Brandstorp 1907, Göteborg, Vallsjö 1911. Hon liksom de övriga barnen står som fosterbarn till Fredrika. Det är också Fredrika som ser till att hennes son Fritz, far till alla barnen, ger sig av till Amerika.

Stina utökade sortimentet i butiken med konsthantverk. Att stiga in i affären var som en helt annan värld. Alla ljud dämpades av tyger och garn och det doftade lin och ull. Bodde ovanför affären. Tyckte om vackra saker. Köpte kungligt danskt porslin i Karlshamn. Lage Stone har berättat. Blyg, konstnärlig, kyrkligt aktiv men avskydde att laga mat. Beställde från Stadshotellet komplett med mat och porslin. Duk fanns väl på plats. Ett gäng ungar flickor åt lunch på hotellet och bakelser från Melins och såg på livet med bitsk humor.

När affären började gå med vinst på 50-60 talet köpte Stina och Inga Maj Rosenström ett hus på Västra Parkgatan. Huset döptes till Lyckebo men Stina nödgades sälja det när Inga Maj avlidit och affären blivit mindre lönsam. Hon flyttar till Sporregatan. Vid 63 års ålder 1970 låser hon butiksdörren för sista gången.

2003 dör Stina på Bryggaren. 96 år gammal.

Texten på fyra-årige Carls gravsten

En liten tid och våra tårar rinna

En liten tid i sorgedalens natt

En liten tid och Carl vi återfinna

Farväl till dess vår kärleks dyra skatt

Inger Högberg

Släkten Fagerberg

Här är Maria Fagerberg begravd. Hon var född Moberg nyårsdagen 1810 i Bottnaryd och gifte sig redan vid 16 års ålder med Gustaf Adolf Fagerberg som med tiden kom att tituleras patron och blev ägare till Eksjöhovgårds säteri här i Vallsjö socken. Han var 11 år äldre än hon och född i Skärstad öster om Huskvarna.

De fick fem barn Helena Charlotta, född 1827 på Prinsnäs norr om Vallsjön, Carl Leopold, född 1831 också på Prinsnäs, Adolf, född 1834 i Hägganäs, som ligger vid norra delen av Vallsjön och där familjen bodde endast något år, Anders Herman, född 1837 född i Tofteryd och Gustaf Fredric, född 1838 i Ljungarum. 1847 flyttade familjen till Eksjöhovgård och kom då närmast från Strömbergs säteri Jönköping som de arrenderat.

(Inom parentes vill jag nämna att Gustaf Adolf var en förgrundsperson i samband med Sävsjö tillblivelse som stationssamhälle. Han kom att medverka till att stambanan drogs där den går i dag och inte som det var tänkt från början, nere i Sävsjöbyn. Han upplät mark för järnvägen på Eksjöhovgårds ägor när bönderna i Sävsjöbyn protesterade mot den planerade järnvägen.)

Maria dog emellertid redan 1854, i september månad, efter en tids sjukdom, endast 44 år gammal. Det året dog sammanlagt sju personer i Vallsjö socken. Av dessa var två barn.

Bouppteckningen visar att familjen hade en god ekonomi och behållningen redovisades till drygt 68000 riksdaler silvermynt. I den summan ingick säteriet på 3 mantal, $\frac{1}{4}$ mantal Runnahult samt en tullmjölskvarn med två stenar samt en enbladig husbehovssåg - tillsammans 50000 riksdaler.

Patronen bodde kvar som änkeman i 19 år på Eksjöhovgård.

Sonen Adolf Fagerberg var alltså född 1834 på Hägganäs. Han utbildades sig till löjtnant på Kongl. Kalmar regemente, samma regemente som Vilhelm Mobergs romanfigur Gustaf Rask tillhörde (Konga kompani)

Han köpte Vallsjö gård 1861. Gården var på 1 och ett halvt mantal och bestod av Storegården på 1 mantal och Backgården och Södergården på vardera ett kvarts mantal. Den 24 september samma år gifte han sig i Svarttorps kyrka med med Carolina Engström från gården Ramsjöholm och de flyttade då till Vallsjö gård. De fick här barnen Carl Gustaf, född 1863 och Bertha Augusta Maria, född 1866.

Men redan 1871, mitt i sommaren, dog Adolf, endast 37 år gammal. Han föddes alltså på Hägganäs i norra delen av sjön Vallsjön och dog här på Vallsjö gård i dess södra del. Änkan flyttade då till Eksjöhovgård med sina små barn. Två år senare, 1873, flyttade de till Jönköping tillsammans med svärfar, Gustav Adolf Fagerberg, änkemannen och patronen på Eksjöhovgård.

I bouppteckningen kan man läsa att löjtnanten efterlämnade Vallsjö gård som då värderades till 45000 riksdaler. I ladugården fanns två hästar, 13 kor och fem par oxar förutom en del andra djur.

Där förtecknades också bland mycket annat en imperialsäng värderad till 35 riksdaler. Den sängtypen var vid den tiden vanlig i högreståndsmiljöer. En svensk konstruktion, utdragbar och med hög huvudända och lägre fotända. Där fanns också en nymodighet nämligen en symaskin värderad till 50 riksdaler. Vi kan misstänka att den var av märket Singer, som då var den överlägset populäraste maskinen och som kom 1856. Husqvarna började sin tillverkning av symaskiner först 1872.

Men i boet fanns också skulder bl.a. till Smålands Hypotekskassa och Kalmar Regementes enskilda pensionskassa samt till fadern, Gustav Adolf, varför den totala behållningen inskränkte sig till 6 533 riksdaler silvermynt.

Bertil Zettergren

Hugo Carlberg föddes 1880 i Runneryd i Nässjö av bromarsaren vid SJ Carl Gustaf Gabriel Karlberg, som var född i Stockholm och Maria Charlotta Petersdotter från Hjorted i Kalmar län.

De fick sju barn och Hugo var den äldste. Familjen flyttade från Nässjö till Eksjö 1887. Där råkar Hugo ut för en olyckshändelse - under en gymnastiklektion skadar han ryggen så svårt att han måste tillbringa två år i sjuksäng och får därefter en bestående ryggskada. Det var under denna tid han började teckna och måla.

Konstprofessor August Malmström, som är mest berömd för sin tavla Grindslanten, besökte Småland och kom i kontakt med Carlbergs arbeten. Denne hjälpte sedan in honom på Tekniska skolan i Stockholm (nuvarande Konstfack) där han gick mellan åren 1899 och 1900. Därefter kom han in på Konstakademien och gick där till 1905.

1898 flyttade familjen vidare till Målilla och i församlingsboken skrivs Hugo som målare/artist.

Utbildningstiden i Stockholm var ekonomiskt knapp och i ett brev från före borgmästaren i Sigtuna, Vrigstadsfödde Gustaf Dahl, till Stig Marz i Öjaby, skriver denne någon gång på 1980-talet: " Hugo Carlberg berättade gärna om sina år såsom elev vid Konstakademien (1900-1905) i Stockholm, då han en tid bodde hos en befattningshavare vid Veterinärhögskolan. Där fanns ju allehanda djur, hästar, hundar, katter m.fl. Hugo fick tillfälle att studera djurens exteriör, ställningar i vila och framför allt djurens (och särskilt hästarnas) sätt att röra sig. Han gjorde otaliga skisser över sina iakttagelser.

Men, Hugo nämnde aldrig hur han ekonomiskt klarade sitt uppehälle i Stockholm. - En liten inblick i hans besvärligheter fick jag av en händelse under min egen stockholmtid (1920-1926). Jag blev vid några tillfällen bjuden hem till en av mina arbetskamrater, kanslissekreteraren Gunnar Holmström. Det fanns gott om konstverk i det Holmströmska hemmet och bland tavlorna upptäckte jag två små tuschteckningar signerade Hugo Carlberg.

Nu fick jag veta att Holmströms fader ägt ett stort apotek i Stockholm. Apoteket hade då och då fått besök av en fattig pojke, en konststuderande, som bjöd ut teckningar och akvareller till apotekspersonalen. Pojken hade alltid sett sjuk och utsvulten ut, varför apotekaren själv och ibland någon av personalen brukade köpa små tavlor och teckningar av pojken.

Min vän Holmström, som alltså ärvt konstverk efter sin far, trodde att Hugo Carlberg brukade uppvakta även andra apotek i Stockholm. Men med tiden blev Hugo en välbärgad man, som åtminstone under Vrigstادتiden, uppträdde i ytterst eleganta skraddarsydda kostymer. Men Hugo hade ju sin missbildad rygg varför det var svårt att få den rätta passformen på hans kläder."

Efter konstakademien studerade han flera år utomlands Han var bland annat i Tyskland, Holland, Belgien och Paris. Sedan han återvänt från sina utlandsresor inredde han en ateljé i föräldrahemmet i Målilla.

Den 22 juni 1912 gifter han sig med Elisabeth Lundgren, som han träffat några år tidigare på Holsby Brunn. Vigselförrättare är Elisabeths far, Ivan Lundgren, som då var kyrkoherde i Vrigstad. De flyttar in i Villa Granebo, ett hus som fortfarande finns kvar och som ligger mellan Statoil och skolan i Vrigstad.

Carlberg inrättade en ateljé på andra våningen. De hade ett gästfritt hem och man planerade att skapa en konstnärsgrupp på 1910-talet i Vrigstad. Tyvärr blev den aldrig ordentligt etablerad men några personer fanns i alla fall med. Bland dem författarna Ulla Linder, som skrivit Vrigstadromanen Byarydskungen och Vetlandaförfattaren Carl Svenson – Granér. Ett par av hans böcker illustrerade Carlberg. Bl.a. bokomslaget till romanen "Skogarnas folk". Bokens omslag pryds av en bild som föreställer en lång rad lastforor, dragna av ihärdiga hästar.

I den Dahlska lägenheten i Gamla Bankgården i Vrigstad finns några av originalen till illustrationerna. Här var också Carlberg med och spelade fiol ibland tillsammans med landsfiskal Alfred Dahl.

Efter fem år får de sonen Paul Hugo.

Redan under sin akademitid skaffade han sig en stuga på Bornholm och kom att intressera sig för det skånska konstlivet vilket bl.a. innebar att han bröt upp från Vrigstad och flyttade till Lund 1926.

Carlberg var en mycket produktiv konstnär och finns representerad på Nationalmuseum i Stockholm med motivet "Begravning i Vrigstad", Moderna museet, muséerna i Malmö och i Lund samt Smålands museum i Växjö. Men även muséer i England och USA. Förutom naturligtvis i många privathem och på biblioteket i Sävsjö finns en tavla med namnet Skördetid, som Föreningen Sävsjöpojarna skänkte 1978 när biblioteket flyttade in på Storgatan.

Småländsk timmerfora i vinterlandskap, som han har gjort många varianter av, är hans mest kända motiv. Jag har fått låna en tavla av Sven-Åke Carlsson från Vrigstad (numera Jönköping). Ett typiskt exempel på hans konstnärskap.

Carlberg bosätter sig med tiden i Malmö och 1943 avlider han där, 63 år gammal.

I Vrigstad är han ihågkommen med bl.a. en gata, Hugo Carlbergs väg och på den gatan finns en förskola med namnet Paletten med avdelningarna gul och blå.

Ja, varför ligger han begravd här? Ingen vet med säkerhet men i katalogen över den minnesutställning över Hugo Carlberg, som arrangerades i Sävsjö 1971 med anledning av firandet av Sävsjös 25 år som stad, står avslutningsvis: "Naturen kring Vrigstad och Sävsjö återkom ständigt i hans konst. Han hade uttryckt sin beundran för naturen vid Vallsjö gamla kyrka i Sävsjö och vid denna kyrka är hans grav".

Hustrun Elisabeth bodde kvar i Malmö när hon dog sommaren 1961 och samma år, fem månader senare, lämnade sonen Paul Hugo jordelivet, 44 år gammal.

Bertil Zettergren

Per August Sandstedt

Brännvinskungen i Hulta.

Son till rusthållaren och riksdagsmannen Anders Johan Sandstedt (som i riksdagen gick under namnet Sandstedt i Knävelsby) och hans hustru Anna Catharina Petersdotter.

De bodde i Knävelsby, en gård som ligger vid Vallsjöns östra sida här i Sävsjö kommun, när Per August föddes, 1833. De hade tidigare haft två barn som dött i tidig ålder. Han växte upp i Knävelsby och när han var 20 år började han på Ultuna lantbruksinstitut där han avlade agronomexamen två år senare.

Då flyttade han till Hulta Norregård, strax söder om Knävelsby, där han efter några år byggde upp en ny och pampig huvudbyggnad, som fortfarande står kvar. Pappan fanns hela tiden med som ett stöd, inte minst ekonomiskt. 1870 flyttar pappan in hos sonen sedan han sålt Knävelsby och mamman sedan många år borta.

Per August förde med sig kunskap och idéer från sin utbildning på Ultuna och det blev brännvinsbränning i kombination med lantbruk som kom att bli hans huvudsakliga livsgärning. 1859 uppförde han en fabrik i Hulta där det stundtals lär ha varit upp till 25 anställda.

Potatis och säd var råvaran vid sprittillverkningen och som biprodukt sedan alkoholen destillerats bort återstod den s.k. dranken. Ett utmärkt foder för de ca 200 oxar som han kontinuerligt kunde föda upp. Flertalet såldes som slaktboskap till Danmark. Under 1880 producerade fabriken drygt 365000 liter brännvin enligt statistik från landshövdingens kansli.

Per August var en verklig entreprenör. Under 1860-talet arrenderade han kvarnarna i Åhult och Haga i Sandsjö socken men också Komstad kvarn. 1870 fanns han med som delägare i Lannaskede brunn. I den vevan gick hans företag tyvärr i konkurs men återuppstod ganska snart igen. Sannolikt med faderns hjälp.

Pappa riksdagsmannen kan vi följa i riksdagsprotokollen från andra kammaren och där framgår klart att även här fanns en omtanke om sonens verksamhet.

I motion 313/1868 föreslog han att det borde anställas en person, vetenskapligt och praktiskt kunnig, som kunde bistå brännvinsproducenterna i landet. I bl.a. Tyskland hade man med moderna metoder kunnat utvinna 15 kannor 50-procentigt brännvin ur en tunna potatis medan man i Sverige inte nådde upp till mer än 10 kannor ur en tunna. Dessutom visste han att vitbetan gav betydligt mer brännvin och att det också var en anledning att anställa en lärare, som mot en ringa penning kunde besöka landets då 600 brännerier och lära dessa företagare nya och effektiva metoder. Men motionen vann inget gehör.

En annan motion, nummer 332 från 1869, handlade också om sprittillverkning. Här skrev han att de regler som gällde missgynnade tillverkaren. Denne var nämligen tvungen att i förväg skatta för det antal kannor sprit man tänkte tillverka. Bestämde man sig för att tillverka exempelvis 400 kannor fick man skatta för den anmälda mängden. Blev det sedan bara 360 kannor fick man ändå betala skatt för 400. Detta ansåg Sandstedt vara fel och motionerade alltså för en beskattning av det verkliga antalet kannor sprit.

Inte heller den motionen gick vidare.

Samma år skrev han motion 334. Den handlade indirekt om sprit också kan man tänka sig. Det rörde sig i detta fall om justering av mått, målkärl och vikter. Reglerna förestavade att kärl och vikter skulle justeras varje år. Här ansåg Sandstedt att verksamheter som bedrevs ute på landsbygden eller långt från städerna skulle slippa undan med kontroll var tredje år. Detta med tanke på de långa och

kostsamma resorna för kontrollanternas. Resor som den kontrollerade fick stå för. Han ansåg att det räckte med kontroll vart tredje år.

Inte heller detta förslag föll i god jord.

Man kan inte säga annat än att fadern gjorde vad han kunde för sonen.

1890 gick företaget i konkurs, för andra gången, och senare samma år flyttade Sandstedt till Nässjö där han i husförhörslängden står som ägare till några tomter.

Företaget fick ny ägare och drevs vidare en kort tid i Hulta men avvecklades därefter och maskinerna såldes till det nyetablerade företaget Nässjö Jästfabrik.

1897, 64 år gammal, avlider så P.A. Sandstedt i vad som diagnosticerades som "fetthjärta" – kanske som en följd av hans omvittnat stora kroppshydda.

Här på gravstenen kan vi läsa: Psalm 49 vers 11 och det hänvisar till den svenska psalmboken av år 1819.

Den elfte versen lyder: Omhägna med nattliga friden, Den trötte, o grav! i Din gömma. När natten en gång är förliden. Skall Herren sin avbild ej glömma.

Vännerna, som reste stenen, vet vi inget om. Men att Sandstedt var en omtyckt person kan man väl utgå ifrån.

Bertil Zettergren

Två gravar som har utvandring gemensamt.

Fru Selma Johansson Hultagård

1880-1921

Berit Bergstens mormorsmor.

Selma Lovisa Johansson f Johannesdotter

Född i Holmeshult, Notteryd i Fröderyd. 1880 eller 1881. Det senare anges som födelseår i bouppteckningen gjord av nämndemannen Gunnar Sandberg Sikanäs.

Torpardotter med fem syskon i Fröderyd.

1897 i april, när hon är 17 år står hon som utflyttad till Danmark, men åter till Fröderyd i november samma år.

Samma sak 1898, 1899, 1901 då tillsammans med en syster. Vi tappar bort henne, men 1903 i maj står hon som hemmadotter med oäkta dottern Rut Ellen Karolina med tillägget under äktenskapslöfte hävdad.... I Post och inrikes tidningar lyser det vid tre olika tillfällen detta år. Hon saknar nämligen intyg på att hon inte redan är gift. Kan det vara hennes flyttande mellan länderna som ställer till det? Innan året är slut får hon i alla fall gifta sig med sin Karl. Handlande, sågmästare och fabrikör (grundade nuvarande Vallsjöhus) i Hultagård. Karlslund 2 Burseryd.

Denna arbetskraftsutvandring till Danmark visade sig vara vanlig runt sekelskiftet 18/1900. 100 personer från bara från södra Fröderyd. Arbetslöshet och små gårdar. Pigor och drängar men även bondsöner/döttrar gav sig iväg. Troligtvis för att arbeta med jordbruk, säsongarbete som krävde många och arbetsvilliga personer. När man inte tröskade på åkern utan skulle binda kärvar. Lång säsong. Några blev kvar.

Petter i Anneberg skriver i sin dagbok 1899. ”Hilda i Danmark på Hannemosse fabrik, Linnea i Köpenhamn, Hilda och Bänkt hem från Danmark till jul och Ester Albertina Serafia flyttar för gott till Danmark 1905.”

Selma får ytterligare 6 barn efter Rut Ellen. Många av dem stannade kvar i Hultagård och Sävsjö.

Vi vet inte så mycket mer om henne. Selma dör i lungsjukdom på Sävsjö sjukstuga 1921. 40 eller 41 år. Yngsta barnet, lille Birger Gustaf Adolf, bara 4 år.

Dottern Rut flyttar till Stockholm och lär sig sy fina kläder. Återkommer till Burseryd. Gifter sig med Karl Isaksson. Flyttar så småningom till Holmåkra Norra Ljunga. En vårdag, cyklar Rut till pappa i Hultagård för att visa sina fina nya egenhändigt sydda kläder. Hon blir svett, sätter sig på en sten för att vila, lättar på kappan, förkyler sig och dör i lunginflammation 29 år gammal. Kvar blir maken och de båda flickorna Elin Alma Viola 5 år och Rut Selma Borghild 8 år. Borghild är mamma till Berit Bergsten.

Bra för Selmas lungor att vila här under askens susande krona och med sjöluft.

Stenen formad som en uppslagen bibel.

Gustaf Pettersson kyrkvård 1818-1894

Hustrun Anna Stina 1820-1891

Torset

Gustaf kyrkvård i 30 år. Kyrkvärden ett förtroendeuppdrag redan då. Administrerande. Insyn i kyrkans egendom. Föreslog vilka fattiga, sjuka, efterblivna eller föräldralösa som skulle få bidrag från kyrkans

fonder. Stort socialt ansvar. Efter de trettio åren fick han medalj av Oskar II för nit och redlighet i rikets tjänst. Vallsjö kommun förärade honom en silverkanna. En betrodd man.

Gustaf föddes på Uppåkra Mellangård som nummer 2 av 10 barn, men familjen kom ursprungligen från Bäckaskog. När det var dags för Gustaf att lära sig läsa och skriva fanns ännu inte Torsets skola, så troligtvis lärde han detta av någon i hemmet.

Gift sig som 18 åring med Anna Johansdotter 17 år från Skepperstad. Två tonåringar som gifter sig 31/12 ,nyårsafton 1836.

Dottern Katarina dör 17 dagar gammal, sonen Per Johan dör 34 dagar gammal. Samma år dör också hustrun.

Gustaf tar tjänst hos en släkting i Sibbarp.

31/12 1840 gifter han sig med Anna Stina. Det unga paret flyttar till hennes föräldragård, Torsets Mellangård(Huberts). Lite senare står Gustaf som rättare på Uppåkra Södergård. Från 1858 bor familjen i Torset.

Det föds 8 barn i familjen men Gustaf får uppleva att 5 av barnen ger sig av- till Amerika. De har sin svenska make/maka med sig. Släkten är väl dokumenterad, vad jag förstår är det en släkting i Amerika som varit mycket ambitiös. 3 barn blev ju turligt nog kvar. Det finns många ättlingar både i Amerika och Sverige. Barnen blev påfallande gamla.

Per Johan kom att arrendera Uppåkra Norregård, ett mönsterskrivarboställe som arrenderades av Fredrik Gyllenkrok. Så arrendatorn hade en arrendator. Var med och byggde stationshuset i Sävsjö. Blev 91 år. En son till Per Johan var Gustav Teodor som 1926 flyttar till Skrivaregården i Norra Ljunga. Han och hans Kunigunda fick 9 barn. Vi känner alla några av dem. Skrivaregården finns kvar i familjen med en omfattande verksamhet.

Adolf tar över gården i Torset och överlåter den så småningom till sonen Hubert. Adolf förvärvar Vallsjö Storegård som sedan drivs av sonen Oskar och nu ägs av sonsonen Rolf och hans Marianne. Adolf blev 84 år.

Många av Adolfs barn förknippas med Torset. Hubert och Oskar är redan nämnda. Edvin som undervisade i slöjd och bodde bredvid skolan och Josef som drev sågen många år. Inte så länge sedan det revs. Tre flickor föddes också på Mellangården, 2 gifte sig i Bringetofta.

Anna Sofia gifte sig med Tollin i Sibbarp. Blev 80 år. Hennes barn emigrerade till Amerika.

Vilket också 5 av hennes syskon gjorde.

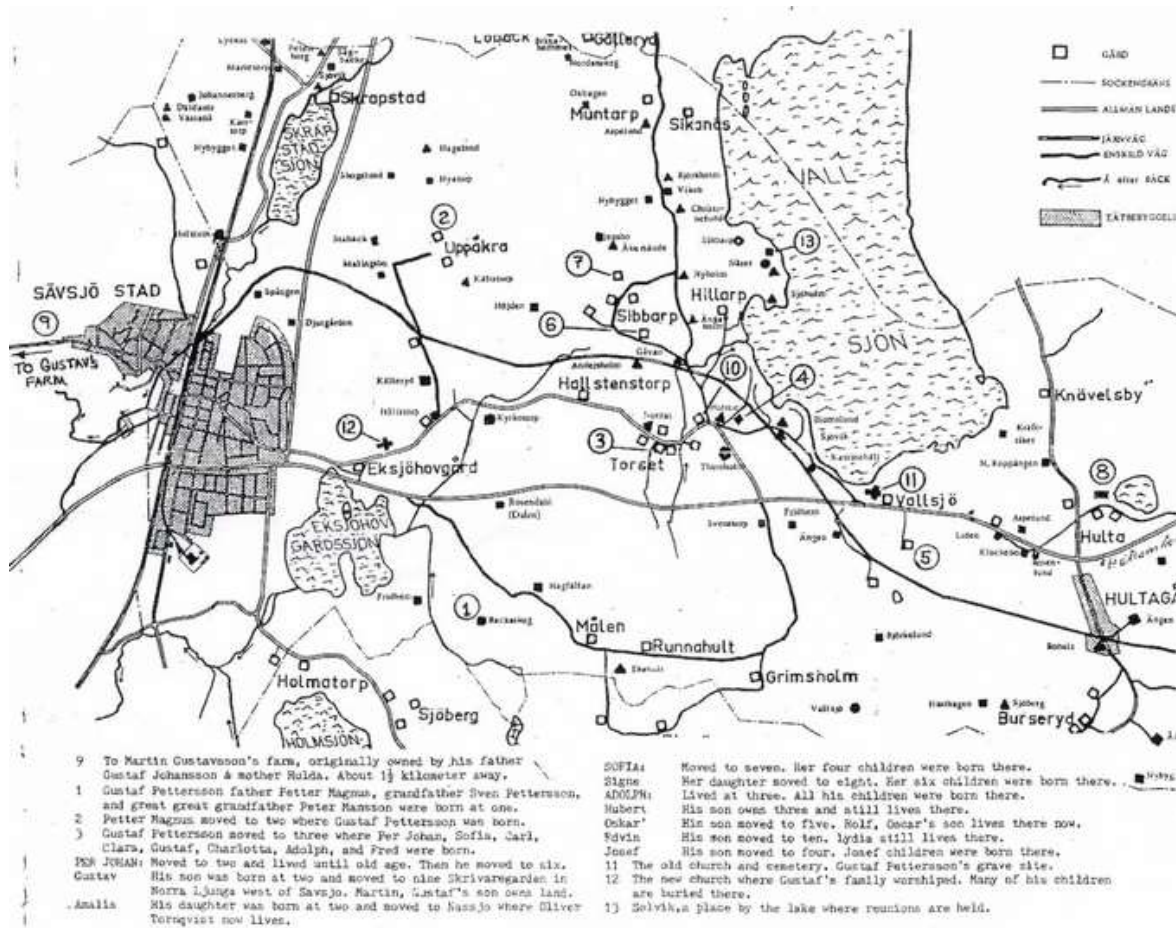
Carl August emigrerar vid 44 års ålder. Sysslar med lantbruk och trävaro i Hutto, Texas. Blev 80 år

Clara emigrerar med make och 4 barn vid 41 års ålder. Mannen var färgare men avled efter ett år. Clara bosatte sig i Hutto ,Texas, där bröderna redan fanns. Blev 91 år.

Anders emigrerar med sin fru från Luleå, 33 år gammal. Blev 63 år. Farmare.

Eva Charlotta emigrerar vid 37 års ålder tillsammans med maken Johan Eklund. Lantbruk och vattenleverans till bomulls- och ginindustri. Hon blev 69 år.

Fredrik gifte sig 31/12 1893 med Jenny Matilda. Stannar kvar i Torset trots att syskonen ligger på att han skall komma över. Inte förrän föräldrarna är döda 1891 resp 1894 ger han sig iväg. 32 år gammal. Blev 67 år.

Karta, gjord i Texas, där alla ställen som har anknytning till kyrkvårdens släkt är markerade. Ett barnbarns barnbarn till Gustaf och Anna Stina kan sitta på sin ranch i Texas och följa med tumnageln på kartan. Från 1 Bäckaskog were Gustafs father was born, passera Torset och Sibbarp, Uppåkra till 11 Vallsjö old church, Gustafs grave site. Hoppas han/hon då anar att förfäderna vilar på den vackraste kyrkogård man kan tänka sig och under en mycket originell sten.

Inger Höberg